

Selina Martin

TAP

Program nauczania i metodologia prowadzenia warsztatów

kierowanych do decydentów
i polityków społecznych

PROGRAM NAUCZANIA I METODOLOGIA PROWADZENIA WARSZTATÓW KIEROWANYCH DO DECYDENTÓW I POLITYKÓW SPOŁECZNYCH

Autor: Selina Martin Cano

Zdjęcie na okładce: ptrabattoni (pixabay.com) Licencja CC0 Public Domain

Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License

Wydawnictwo:

CONFEDERACIÓN ESPAÑOLA DE CENTROS DE ENSEÑANZA
C/MARQUÉS DE MONDEJAR 29
28028 Madrid
www.cece.es

Madrid – Rzeszów, 2016

Zmienia życie. Otwiera umysły

Projekt sfinansowany z funduszy Komisji Europejskiej w ramach programu Erasmus+.

Ten projekt został zrealizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt odzwierciedla jedynie stanowisko ich autora i Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość merytoryczną.

Spis treści

I. WPROWADZENIE – KONTEKST ORAZ SPOSÓB KORZYSTANIA Z MATERIAŁU	3
II. WSTĘPNE UWAGI DOTYCZĄCE PROGRAMU SZKOLENIOWEGO SKIEROWANEGO DO DECYDENTÓW I POLITYKÓW SPOŁECZNYCH	4
II.1 Pojęcie i struktura	4
II.2 Uzasadnienie	7
II.3 Charakterystyka programu i metodologii	8
III. RAMY SZKOLENIOWEGO PROGRAMU NAUCZANIA Z ZAKRESU FUNKCJONOWANIA SYSTEMU ZABEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH I METODOLOGII DOSTARCZONEJ W RAMACH PROJEKTU <i>TAP</i>	9
III.1 Uczący się	9
III.2 Cele programu szkoleniowego	9
III.3 Zamierzone efekty kształcenia	10
III.4 Strategie, metody, działania edukacyjne	10
III.5 Materiały i zasoby	11
III.6 Ocena	11
III.7 Informacja zwrotna od osób uczących się	11
IV. PRZYKŁADOWY PLAN KURSU ZGODNEGO Z PROGRAMEM	14
IV.1 Etapy korzystania ze studiów przypadku	14
IV.2 Harmonogram	14
IV.3 Szczegółowy opis warsztatów	15
V. LITERATURA	17
VI. ZAŁĄCZNIKI	18
VI.I. Studia przypadków	18
Studium przypadku – Estonia	18
Studium przypadku – Hiszpania	20
Studium przypadku – Włochy	22
Studium przypadku – Holandia	24
Studium przypadku – Polska	26
Studium przypadku – Rumunia	28

I. WPROWADZENIE – KONTEKST ORAZ SPOSÓB KORZYSTANIA Z MATERIAŁU

Niniejszy dokument został opracowany w ramach projektu TAP – Razem Przeciw Ubóstwu, jako część starań naszego partnerstwa, aby przyczynić się do złagodzenia skutków ubóstwa i wykluczenia społecznego poprzez wspieranie i zachęcanie do uczenia się różnych metod i rozwiązań we wspieraniu osób zagrożonych ubóstwem i wykluczonych społecznie. Metody te, stosowane przez polityków społecznych i decydentów mogą różnić się między sobą. Zapoznanie się z nimi i ocena możliwości ich wykorzystania może być milowym krokiem w kierunku poprawy sytuacji ludzi ubogich i wykluczonych społecznie.

Strategia Europa 2020 wyznacza ambitne cele do osiągnięcia w Unii Europejskiej do końca obecnej dekady, a jednym z nich jest zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o co najmniej 20 mln. Pomimo, że ten cel jest wspólny, każdy kraj podejmuje działania aby zmniejszyć liczbę ubogich, i mimo, że polityka i strategie przyjęte w państwach członkowskich do rozwiązania i zapobiegania ubóstwu są całkiem różne, wydaje się, że istnieje potrzeba podjęcia międzynarodowej dyskusji i wzajemnego uczenia się pomiędzy instytucjami tworzącymi system zabezpieczenia społecznego.

Głównym celem projektu TAP jest przeciwdziałanie ubóstwu poprzez rozwój i implementację narzędzi edukacyjnych, odpowiednich dla dwóch grup docelowych: 1) osób narażonych na ubóstwo w szczególnym stopniu (tj. bezrobotnych, osób z niskim poziomem wykształcenia, samotnych rodziców, rodzin wielodzietnych oraz osób osiągających niskie dochody); 2) polityków i decydentów w sferze społecznej. W pierwszym etapie projektu analizowaliśmy zjawisko ubóstwa i wykluczenia społecznego, jednocześnie badając jak systemy zabezpieczenia społecznego walczą z nim. Rezultatami badań były dwa raporty: [Oblicza ubóstwa i wykluczenia społecznego w wybranych krajach europejskich](#) oraz [Modele zabezpieczenia społecznego w wybranych krajach europejskich](#). Na podstawie wyników naszych badań, w drugim etapie, rozwijaliśmy i przygotowaliśmy do wydania (pilotażowo) materiał szkoleniowy skierowany dla naszych dwóch grup docelowych. Oczekiwane rezultaty drugiego etapu projektu to: *Program nauczania i metodologia szkoleń dotyczących przedsiębiorczości kierowanych do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym* oraz *Program nauczania i metodologia prowadzenia warsztatów kierowanych do decydentów i polityków społecznych*.

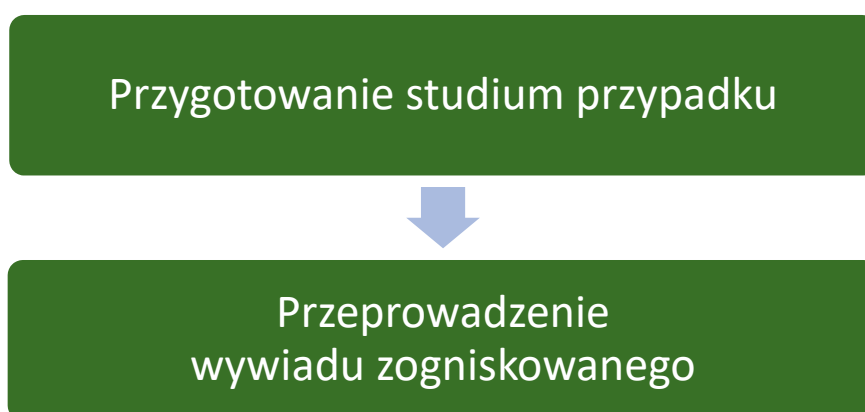
Ten materiał zawiera program nauczania oraz rekomendowaną metodologię prowadzenia warsztatów, których uczestnikami są decydenci i politycy społeczni. Jesteśmy świadomi tego, że istnieje wiele możliwych punktów wyjścia do rozwijania międzynarodowej wymiany dobrych praktyk, lecz opisywane poniżej podejście jest jedynie naszym wyborem, dokonany w oparciu o szczegółową analizę potrzeb potencjalnych uczących się. Zainteresowani programem szkoleniowym mogą zapoznać się z nim jako inspiracją do swojej pracy lub też wybrać część z prezentowanego materiału by zrealizować szkolenie. Przegląd wyników nauczania skorelowany jest z motywami i zawiera odpowiednie wytyczne. Nie twierdzimy, że program ten będzie wystarczający, aby ludzie mogli przygotować się do rozwiązywania trudnych sytuacji społecznych czy ekonomicznych, ale proponujemy by był on punktem wyjścia do rozwoju osobistego i zawodowego dla osób uczących się.

II. WSTĘPNE UWAGI DOTYCZĄCE PROGRAMU SZKOLENIOWEGO SKIEROWANEGO DO DECYDENTÓW I POLITYKÓW SPOŁECZNYCH

II.1 Pojęcie i struktura

Głównym celem niniejszego programu nauczania i metodologii jest podniesienie wiedzy, wymiana informacji oraz opracowanie zaleceń będących proponowanymi ulepszeniami funkcjonujących modeli zabezpieczenia społecznego w każdym kraju. Warsztaty te mają stanowić pomoc w podnoszeniu poziomu wiedzy na temat ubóstwa, mechanizmów odpowiedzialnych za wejście i wyjście z ubóstwa w krajach partnerskich oraz w zrozumieniu zasad funkcjonowania modeli zabezpieczenia społecznego. Te założenia będą realizowane poprzez wykorzystanie studiów przypadku jako metody najbardziej adekwatnej do osiągnięcia takiego celu.

Studium przypadku (Babbie, 2007) jest jedną z najbardziej popularnych metod przeprowadzania badań pogłębionych, jak też procesu analizy tak zebranego materiału. Ten rodzaj badań skupia się na szczegółowym opisie aktualnego stanu badanego zjawiska. Jest to też podstawą do dalszego procesu analizy, prowadzonego na przykład podczas zogniskowanego wywiadu grupowego (grupy fokusowej). W niniejszej metodologii, traktujemy studium przypadku jako podstawę przeprowadzania warsztatów. Metodologia ich prowadzenia zakłada wykorzystanie dwuetapowego podejścia.

Schemat 1.

Główne etapy realizacji metodologii O4

- 1) **Przygotowanie studium przypadku** – na tym etapie reprezentanci partnerów projektu przygotowują krótkie opisy sytuacji życiowej konkretnej osoby. Opis ten zawiera zarówno elementy sytuacji ekonomicznej, jak też i społecznej, wraz z konkretnymi danymi (liczbami). Studium opracowane zostanie na podstawie uprzednio przeprowadzonych wywiadów pogłębionych. Każdy z partnerów przygotowuje jedno studium przypadku (zob. schemat 2). Spowoduje to, że decydenci i politycy społeczni będą mieli do dyspozycji 6 takich studiów.
- 2) **Przeprowadzenie wywiadu zogniskowanego (FGI-focus group interview)** – na tym etapie, przedstawiciele decydentów i polityków społecznych, zebrani wraz z moderatorem, będą skupiać się na analizie poszczególnych studiów przypadku. Grupy fokusowe mają na celu zainicjowanie wspólnej dyskusji w miejsce indywidualnych odpowiedzi na poszczególne

pytania, a także mają dostarczyć wiarygodnych danych jakościowych (preferencji i przekonań), które mogą choć nie muszą być reprezentatywne dla całej populacji. W naszym przypadku, wywiady te pozwolą na opracowanie możliwych rozwiązań dla przedstawionych przypadków z innych krajów partnerskich. Decydenci i politycy społeczni przedstawiają zatem konkretne pomysły wraz z krytycznym ustosunkowaniem się do otrzymanych rozwiązań.

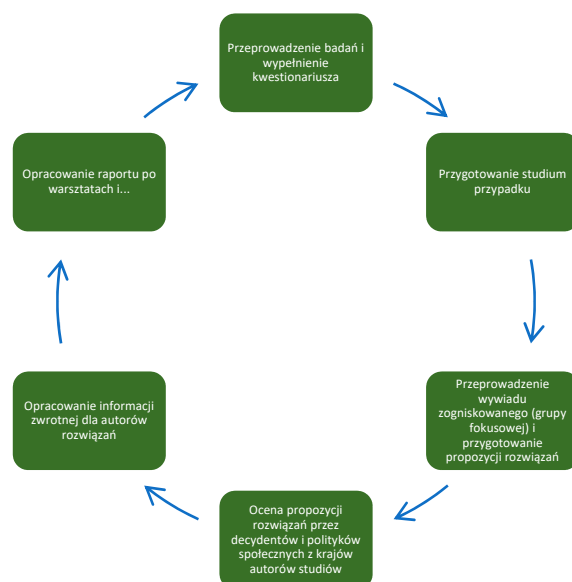
	PL	EE	ES	IT	NL	RO
PL						
EE						
ES						
IT						
NL						
RO						

	Studium przygotowane
	Studium przeanalizowane

Schemat 2.

Odpowiedzialność partnerów projektu za przygotowanie i analizę studiów przypadku

Te dwa etapy (główne) są związane z dodatkowymi działaniami niezbędnymi do realizacji. Schemat 3 przedstawia „cykl”, w jakim funkcjonuje prowadzenie warsztatów kierowanych do decydentów i polityków społecznych.

Schemat 3.

Szczegółowe czynności związane z realizacją metodologii O4

Cykl rozpoczyna się od **zebrania informacji** dotyczących sytuacji życiowej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Ten etap został zrealizowany podczas badań w ramach projektu TAP (wywiady pogłębione na temat ubóstwa i wykluczenia społecznego) poprzez

przeprowadzenie tychże badań i wypełnienie kwestionariuszy przez wszystkich partnerów. Do przygotowania niniejszego programu, partnerzy **wybrali jeden kwestionariusz**, który stał się podstawą do opracowania studium przypadku (drugi etap). Studium to składa się z następujących elementów:

- ogólnego opisu sytuacji życiowej osób badanych w ramach projektu (ich gospodarstw domowych, rodzin, etc.);
- opisu obecnej sytuacji tych ludzi (tego, co zdarzyło się w ich życiu, jak radzą sobie z problemami, etc.);
- listy ryzyka wejścia w ubóstwo lub bycia wykluczonymi społecznie, które zagraża tym osobom (z jakiego rodzaju ryzykiem stykają się obecnie, jaka jest reakcja służb i instytucji pomocy na to ryzyko, czy pojawiają się w tym zakresie jakieś problemy).

Dzięki zaimplementowaniu tych obszarów, partnerzy zrealizowali po części **aspekt poznawczy** warsztatów dotyczący wiedzy na temat ubóstwa, mechanizmów wejścia i wyjścia z tego stanu oraz specyfiki ubóstwa w danym kraju. Pozostała część, tj.: podniesienie wiedzy na temat funkcjonujących modeli zabezpieczenia społecznego oraz opracowanie propozycji usprawnień w tej dziedzinie będą realizowane podczas warsztatów.

Studia przypadków (przygotowane przez wszystkie organizacje partnerskie, po jednym z każdego kraju – zob.: schemat 2), bazują na przeprowadzonych zogniskowanych wywiadach pogłębionych. Akcja ta ma zasadnicze znaczenie i obejmuje:

- wybór uczestników warsztatu;
- zaproszenie ich;
- prezentacje studiów przypadku (każdego z krajów partnerskich);
- przygotowanie propozycji rozwiązania.

Wszystkie propozycje rozwiązania będą przekazane do decydentów i polityków społecznych z właściwych krajów celem zapoznania się z propozycjami. Przygotują oni swoją ocenę każdego z rozwiązań jako element informacji zwrotnej dla autorów, co będzie częścią raportu podsumowującego. Raport ten będzie dotyczył proponowanych ulepszeń modelu zabezpieczenia społecznego w każdym kraju. Dzięki temu, pozostała część aspektu poznawczego warsztatów zostanie zrealizowana (dotyczy to podniesienia wiedzy na temat funkcjonujących modeli zabezpieczenia społecznego oraz opracowania usprawnień w tym zakresie).

Ta ostatnia czynność może być także przyczynkiem do kolejnych badań w przyszłości.

II.2 Uzasadnienie

W naszym programie nauczania dla decydentów i polityków społecznych skupiliśmy się na następujących efektach nauczania:

- wiedza z zakresu ubóstwa, mechanizmów odpowiedzialnych za wejście w ten stan i wyjście z niego oraz specyfika ubóstwa w poszczególnych krajach;
- wiedza o funkcjonowaniu modeli zabezpieczenia społecznego;
- propozycja poprawy istniejących systemów zabezpieczeń społecznych w poszczególnych krajach.

Powody, dla których zdecydowaliśmy się skoncentrować nasze wysiłki na tych konkretnych obszarach kształcenia wynikają głównie z efektów badań przeprowadzonych w pierwszym etapie projektu TAP (patrz: raporty badawcze), ale też częściowo z chęci przełamania ograniczeń wynikających z projektu, tj. ograniczonej dostępności zasobów szkoleniowych (pilotaż).

Publikacja pt. *Modele zabezpieczenia społecznego w wybranych krajach europejskich* (Triacca et al., 2015), wskazała nam, iż system zabezpieczenia w Europie zmienił się od czasów kryzysu ekonomicznego, który rozpoczął się w roku 2008. Zmiana ta powinna być usunięta, a podejmowane działania winny być zorientowane na efekt współpracy europejskiej, tak aby umożliwić krajom osiągnięcie celów strategii EU2020. W raporcie tym stwierdzono, że organizacje tworzące systemy zabezpieczenia społecznego zgłaszają niemożność sprostania wszystkim prośbom do nich kierowanym i zaspokojenia wszystkich potrzeb, które zwiększają się z dnia na dzień. Ze względu na kryzys, zasoby dostępne podmiotom tegoż systemu zmalały w niektórych krajach partnerskich, a co za tym idzie, zmienił się także charakter spotykanych problemów oraz wzrosła liczba osób potrzebujących wsparcia.

Z rekomendacji zawartych w publikacji *Modele zabezpieczenia społecznego w wybranych krajach europejskich* (Triacca et al., 2015, ss. 97-100) wynika, że program szkoleniowy w zakresie wybranych obszarów kształcenia, winien uwzględniać następujące potrzeby decydentów i polityków społecznych:

- potrzebę rozwijania zdolności instytucjonalnych zasobów ludzkich i metodycznych;
- konieczność rozwijania umiejętności współpracy (również współpracy ponadnarodowej), i uczenia się z dobrych praktyk organizacji pozarządowych;
- potrzebę stawania się bardziej świadomymi i rozwijania umiejętności aktywnego słuchania, a także umiejętności rozwiązywania problemów;
- konieczność rozwijania kreatywności.

Rekomendacje zawarte w raporcie podkreślają także, podejście praktyczne oraz metody partycypacyjne, jakie winny być uwzględnione podczas warsztatów.

W raporcie zatytułowanym *Oblicza ubóstwa i wykluczenia społecznego w wybranych krajach europejskich* (Szczygieł, 2015, ss. 92-98) zawarte zostały dalsze informacje istotne z punktu widzenia określania kształtu warsztatów dla decydentów i polityków społecznych:

- utrata pracy jest jednym z najbardziej decydujących czynników determinujących ubóstwo;
- niezdolność do radzenia sobie z sytuacjami ryzykownymi, oraz szczególnie brak umiejętności przedsiębiorczych jest kluczowym czynnikiem społecznym powodującym ubóstwo;
- integracja instytucji pomocowych jest bardzo często wskazywana jako idea usprawnienia system zabezpieczenia społecznego.

Wymienione wyżej konkretne obszary uczenia się są możliwe do zrealizowania i mogą stanowić dobrą podstawę do dalszej nauki, a jednocześnie są one odpowiednie dla grupy osób uczących się, którzy mogą posiadać bardzo różne poziomy kompetencji.

II.3 Charakterystyka programu i metodologii

Główne cechy przedmiotowego programu nauczania i zalecanej metodologii są następujące:

- *jest przystosowana do specjalnych wymagań grupy docelowej;*
- *wyniki nauczania są istotne dla uczestników;*
- *jest możliwa do wykorzystania bez konieczności postugiwania się wszystkimi studiami przypadku;*
- *elastyczne podejście jest zaproponowane w odniesieniu do zarządzania czasem, realizacji działań edukacyjnych i wykorzystanych materiałów dydaktycznych;*
- *daje możliwość współpracy z innymi decydentami i politykami społecznymi, także z innych krajów, celem wymiany doświadczeń i dzielenia się pomysłami jako przykład do wzajemnego uczenia się.*

III. RAMY SZKOLENIOWEGO PROGRAMU NAUCZANIA Z ZAKRESU FUNKCJONOWANIA SYSTEMU ZABEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH I METODOLOGII DOSTARCZONEJ W RAMACH PROJEKTU TAP

Rozdział ten dostarcza odpowiedzi na następujące pytania:

- Kim jest grupa docelowa programu szkoleniowego?
- Jaki jest cel programu?
- Co chcielibyśmy aby wiedzieli/byli w stanie zrobić uczący się na końcu programu szkoleniowego? (innymi słowy, jakie są zamierzone cele programu)?
- Jakie kluczowe pojęcia będą dyskutowane/wprowadzone do programu szkoleniowego dla uczących się (rozdziały, tematy)?
- Jakie sposoby i zasoby zapewnia program w celu ułatwienia nauczania (strategie, metody, działania, materiały, przeznaczony czas)?
- Jak są monitorowane i oceniane postępy w nauce osób uczących się w czasie trwania programu (ocena)?

III.1 Uczący się

Program szkoleniowy jest przeznaczony dla decydentów i polityków społecznych, którzy są chętni do wzięcia udziału w nim i którzy są skłonni do podjęcia zobowiązania do uczenia się we współpracy z innymi decydentami i politykami społecznymi w ten sposób.

Grupa uczących się składać się będzie między innymi z szefów i menedżerów: centrów ds. polityki społecznej, centrów ds. opieki społecznej, pracowników socjalnych, instytucji rynku pracy, etc. Również, na wyższym poziomie mogą być to pracownicy ministerstw odpowiedzialnych za politykę społeczną i politycy. Niniejszy program nauczania oraz warsztaty są dedykowane tym wszystkim osobom, które mają realny wpływ na kształt polityki społecznej.

Mając na uwadze powyższe założenia, każda z organizacji realizujących warsztaty powinna opracować indywidualną strategię rekrutacji. Rekrutacja uczących się czy też ich zapisy mogą być prowadzone przez organizatora szkoleń we współpracy z publicznymi lub prywatnymi instytucjami wchodzącymi w skład systemu pomocy społecznej. Osoby uczące się mają swobodny wybór studium przypadku (jest to spowodowane możliwością wykorzystania tylko sześciu studiów zaproponowanych w niniejszej metodologii, a będących efektem pracy ekspertów podczas trwania projektu).

III.2 Cele programu szkoleniowego

Ostatecznym celem tego programu szkoleniowego jest łagodzenie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego poprzez wspieranie koniecznych zmian w systemach zabezpieczenia społecznego. Dokładniej, program szkolenia ma na celu stymulowanie kreatywności w przygotowaniu poprawy istniejących systemów zabezpieczenia społecznego. Cel ten będzie realizowany poprzez przejście od podniesienia wiedzy na temat biedy aż do przygotowania konkretnych rekomendacji.

III.3 Zamierzone efekty kształcenia

Założonymi efektami kształcenia są:

- Podniesienie **wiedzy z zakresu ubóstwa**, mechanizmów odpowiedzialnych za wejście i wyjście z tego stanu oraz specyfiki ubóstwa w poszczególnych krajach;
- Polepszenie **wiedzy dotyczącej funkcjonowania modeli zabezpieczenia społecznego**;
- **Opracowanie propozycji usprawnień** w kształcie istniejących systemów zabezpieczenia społecznego w poszczególnych krajach.

Cele nauczania/Część studium przypadku	Część I - Osoby uczestniczące	Część II - Krótki opis studium przypadku	Część III - Ryzyko	Kwestionariusz propozycji rozwiązania (e-learning)
Podniesienie wiedzy z zakresu ubóstwa	X	X		
Polepszenie wiedzy dotyczącej funkcjonowania modeli zabezpieczenia społecznego		X	X	
Opracowanie propozycji usprawnień				X

III.4 Strategie, metody, działania edukacyjne

Zgodnie z zaleceniami zawartymi w analizie potrzeb, strategia uczenia się musi być odpowiednia i dawać możliwość współpracy decydentów i twórców polityki społecznej z różnych kręgów (np. krajów, instytucji, etc.), oraz dawać możliwość wzajemnego uczenia się.

Warsztaty będą prowadzone ze szczególnym uwzględnieniem współpracy z osobami uczącymi się. To powoduje, że wzrost wiedzy będzie pełniejszy, a proponowane rozwiązania będą bardziej odpowiednie. W efekcie dzięki współpracy, propozycje ulepszeń w zakresie funkcjonowania systemów zabezpieczenia społecznego będą bardziej odpowiednie, kompleksowe i sprawdzone, także ze względu na wykorzystanie doświadczeń z innych krajów.

Proponujemy zastosowanie kompleksowego podejścia, zgodnie z którym, moderatorzy pomogą będą osobom uczącym się, zwłaszcza podczas przeprowadzania fokusu. Osoby te będą odpowiadać za moderowanie, kierowanie i podsumowanie wywiadu.

Mimo, że warsztaty będą prowadzone w grupie 10 osób w każdym kraju, zalecamy ich podział na mniejsze podgrupy. Odpowiednia liczba osób w grupie wynosi 3-5, ze względu na fakt, że moderowanie dyskusji na większej grupie jest bardzo trudne i istnieje ryzyko pominięcia kogoś (lub też celowego braku wyrażenia swojej opinii przez uczestnika).

III.5 Materiały i zasoby

Podczas warsztatów uczestnicy będą mogli korzystać ze wszystkich potrzebnych materiałów, nie tylko z tych proponowanych w niniejszym programie (patrz: załącznik). W tym dokumencie proponujemy tylko niezbędny ich zestaw, jednak osoby uczestniczące w warsztatach będą mogły korzystać np.: ze strategii lub programów społecznych, aktów prawnych, umów o współpracę w dziedzinie zabezpieczenia społecznego, jak również z materiałów ilustrujących (wideo lub źródła audio z reportaży, informacje z gazet, etc.).

Miejsce powinno być wyposażone w meble, które pozwalają na różne układy, szczególnie w przypadku pracy grupowej. Powinny znajdować się tam stoły dla każdej grupy, tak aby było można usiąść i przedyskutować lub zapisać wnioski.

III.6 Ocena

Ocena będzie przeprowadzana poprzez bezpośrednią obserwację uczących się, ocenę podgrupy oraz kontrolowaną samoocenę bazującą na refleksji.

Prowadzący warsztaty winien zapytać uczących się o informację zwrotną w zakresie warsztatów, szczególnie postrzeganej przydatności i oceny atrakcyjności szkolenia (patrz: niżej).

Po pomyślnym ukończeniu kursu, uczniowie otrzymają certyfikaty uczestnictwa w nim.

III.7 Informacja zwrotna od osób uczących się

Informacje zwrotne od uczestników dotyczą ogólnej informacji na temat warsztatów, w tym także materialnych ich aspektów oraz rosnącej wiedzy założonej na początku projektu. Ten ostatni aspekt - poziom wiedzy - będzie dokonywany w trybie samooceny przeprowadzonej przez decydentów i polityków społecznych biorących udział w warsztatach. Ze względu na fakt, że początkowy pomiar wiedzy jest trudny do wykonania, uczestnicy zadeklarują uzyskany postęp po realizacji warsztatów.

Dla osoby uczącej się: *Proszę podzielić się swoją opinią na temat warsztatów, w których uczestniczyłeś/łaś. Ankieta jest anonimowa i nie wymaga podawania danych osobowych. Twoja najbardziej szczerą opinią będzie bardzo mile widziana.*

I. Ogólna ocena warsztatów

Na skali od 1 (bardzo źle/bardzo mało) do 5 (bardzo dobrze), jak ocenilibyś/łabyś następujące kwestie? Proszę o zakreślenie liczby najlepiej odzwierciedlającej Twoją opinię.

I.1. Atmosfera uczenia się na warsztatach (jej przyjazność, poziom wzajemnego zaufania, etc.)

1 2 3 4 5

I.2. Znaczenie i dostępność materiałów, które zostały rozdane

1 2 3 4 5

I.3. Wsparcie moderatorów w trakcie warsztatów

1 2 3 4 5

I.4. Znaczenie przekazywanych treści w stosunku do Twoich potrzeb

1 2 3 4 5

I.5. Harmonogram warsztatów

1 2 3 4 5

II. Twój postęp w trakcie warsztatów

II.1. Na ile lepiej rozumiesz obecnie charakter zjawiska ubóstwa

1 2 3 4 5

II.2. Na ile lepiej rozumiesz obecnie mechanizmy wejścia i wyjścia ze stanu ubóstwa

1 2 3 4 5

II.3. Na ile lepiej rozumiesz obecnie specyfikę ubóstwa w innych krajach

1 2 3 4 5

II.4. Na ile lepiej rozumiesz obecnie funkcjonowanie modeli zabezpieczenia społecznego w innych krajach

1 2 3 4 5

III. Proszę o swobodny komentarz w kwestii co należałoby poprawić w warsztatach w przyszłości.

IV. Czy polecilibyś te warsztaty innym osobom? Proszę o zakreślenie odpowiedzi.

1. Tak 2. Nie 3. Być może

Proszę, uzasadnij dlaczego:

Dziękujemy za informacje.

IV. PRZYKŁADOWY PLAN KURSU ZGODNEGO Z PROGRAMEM

IV.1 Etapy korzystania ze studiów przypadku

Proponowana ścieżka nauczania zależy od liczby wybranych studiów przypadku (wszystkie one znajdują się w załączniku). Dla celów niniejszego programu, przygotowaliśmy 6 studiów. Podczas warsztatów, decydenci i politycy społeczni, którzy biorą w nich udział, przygotowują własne rozwiązania (po jednym dla każdego przypadku).

Korzystanie ze studiów przypadków składa się z następujących kroków:

Pierwsze spotkanie

1. Wybór stadium przypadku/studiów przypadku – prowadzone przez moderatora ([Załącznik VI.1](#));
2. Zapoznanie się ze stadium przypadku /studiami przypadków przez uczestników;
3. Dyskusja nad studium/studiami;
4. Sformułowanie proponowanego rozwiązania/rozwiązań;

Drugie spotkanie (on-line z wykorzystaniem e-learningu)

1. Zapoznanie się z proponowanymi rozwiązaniami z innych krajów;
2. Ocena rozwiązań (ten punkt jest ściśle związany z następnym);
3. Sformułowanie informacji zwrotnej (jako część raportu podsumowującego po warsztatach) (zobacz [e-learning](#));
4. Opracowanie sugerowanych udoskonaleń dla modelu system zabezpieczenia społecznego (zobacz [e-learning](#)).

IV.2 Harmonogram

Proponowana długość warsztatów zależy od efektywnej współpracy grupy. W związku z wykorzystaniem podczas warsztatów metody grupowych wywiadów zogniskowanych (FGI), głównym czynnikiem decydującym o przeznaczeniu czasu będzie efektywność warsztatów. Zależy ona głównie od skutecznej moderacji dyskusji i aktywności uczestników. Powoduje to konieczność wykorzystania różnych technik motywacji.

Sugerowany czas trwania dla każdego etapu **w przypadku wyboru tylko jednego studium** wynosi około 4 godzin (2 godziny na spotkanie). Względny czas trwania wzrośnie proporcjonalnie przy wyborze większej liczby studiów przypadku. W przypadku wyboru wszystkich pięciu przypadków z innych krajów, ostateczny czas trwania warsztatów wyniesie około 20 godzin i może być podzielony między większą liczbę spotkań.

Ze względu na naszą propozycję przeprowadzenia FGI w mniejszych grupach (3-5 osób), całkowita liczba godzin zostanie zwiększona dwukrotnie lub nawet więcej razy.

IV.3 Szczegółowy opis warsztatów

W tym bloku tematycznym oprócz tego, że uczący się zostaną wprowadzeni w tematykę projektu „TAP” (który zapewni szeroki kontekst nauczania), uczący się będą mieli okazję do poznania siebie i zapoznania się z trenerami oraz moderatorami warsztatów. Celem tych działań jest zainicjowanie atmosfery wzajemnego zaufania i współpracy w ramach wspólnej nauki.

Tabela 1. Pierwsze spotkanie w ramach warsztatów

Trwanie	Ćwiczenie (opis)	Potrzebne zasoby
20'	Prezentacja studium przypadku (Załącznik VI.1)	Wersje papierowe studium przypadku
40'	Refleksja i dyskusja	-
	Przerwa	
60'	<p>Przygotowanie proponowanego rozwiązania - dla każdego wybranego przypadku, decydenci i politycy społeczni przygotowują proponowane rozwiązanie. Te informacje będą opracowane w formie pisemnej, jednak bez jakiegokolwiek narzuconego układu treści. Głównym celem jest, aby napisać odpowiedź na pytanie: "Jak w naszym kraju, jesteśmy w stanie pomóc osobie będącej w takiej sytuacji?".</p> <p>Pisemne odpowiedzi powinny opisywać wszystkie dostępne metody i formy pomocy przeznaczone dla takiej osoby w danym kraju. Propozycja powinna zawierać opis poszczególnych kroków, jakie powinna podjąć dana osoba, aby otrzymać pomoc (tzw. "ścieżka pomocy"), jak również opis wszelkich wymogów, które osoba taka winna spełnić.</p> <p>Uczestnicy warsztatów będą mogli wspomnieć o przepisach prawnych w ich kraju w danym obszarze.</p>	Długopis i papier

Tabela 2. Drugie spotkanie w ramach warsztatów (on-line)

Trwanie	Ćwiczenie (opis)	Potrzebne zasoby
15'	Prezentacja otrzymanych rozwiązań (ta procedura będzie powtarzana dla każdego otrzymanego rozwiązania)	Otrzymane propozycje rozwiązań
15'	Refleksja	-
30'	Ocena rozwiązania - będzie ona zawierać informacje dotyczące stopnia adekwatności otrzymanej propozycji rozwiązania w zakresie wymagań prawnych obowiązujących w danym kraju. Ocena ta będzie także zawierać informacje o tym, co może zostać wzięte pod uwagę w przyszłości (z tego rozwiązania), a także, jakie kroki byłyby potrzebne do zastosowania danego rozwiązania. Działanie z wykorzystaniem kwestionariusza oceniającego (zobacz e-learning).	Kwestionariusz oceny rozwiązania
	Przerwa	
	...możliwe powtórzenie procedury oceny proponowanych rozwiązań	
60'	Przygotowanie sugestii usprawnień modelu zabezpieczenia	Sugerowane

	społecznego – ten krok będzie dotyczyć refleksji i przygotowania proponowanych ulepszeń opartych na otrzymanych rozwiązaniach (zobacz e-learning).	<i>usprawnienia w modelu zabezpieczenia społecznego</i>
--	---	---

V. LITERATURA

1. Babbie, E. (2007). *The Practice of Social Research*, Thomson Wadsworth, Belmont
2. Szczygieł, E. (2015). *Poverty and social exclusion in selected European countries*, Stowarzyszenie Centrum Wspierania Edukacji i Przedsiębiorczości, Rzeszów
3. Triacca, N. *et al* (2015). *Social security models in selected European countries*. Volontariato Torino

VI. ZAŁĄCZNIKI

VI.I. Studia przypadków

Studium przypadku – Estonia

<i>Kraj (region)</i>
Estonia, 1,3 mln mieszkańców, Tallin – miasto liczące 400 tys. mieszkańców.
<i>Osoby uczestniczące</i>
Podaj krótki opis osoby, sytuacji jej gospodarstwa domowego i rodziny (lub innych grup, których członkowie mogą być zainteresowani projektem – ludzi zagrożonych). Opis musi dać całościową informację w temacie analizowanego przypadku.
<p>Malle, 61-letnia kobieta, z wyższym wykształceniem ekonomicznym. Żyje z rozwiedzioną córką oraz chorą matką w stolicy kraju, Tallinie. Była księgową w biurze rozliczeń. Straciła pracę siedem lat temu, gdy była chora: firma została zamknięta z powodu kryzysu gospodarczego, a Malle nie mogła znaleźć nowej pracy po tym wszystkim. Jest zbyt wielu księgowych w Estonii i teraz bardzo trudno jest znaleźć pracę w tym zawodzie. Zabrakło jej już pieniędzy i nie może wspierać się żadnymi oszczędnościami, ani tym bardziej oszczędzać sama. Potrzebuje ich dla chorej matki (na lekarzy, zapewnienie specjalnej opieki zdrowotnej). Malle ma długi. Nie ma poczucia bezpieczeństwa finansowego.</p> <p>Musi myśleć o pieniądzach na jedzenie, leki i rachunki w każdym momencie. Z tego powodu jest zestresowana przez cały czas. Prosi przyjaciół, aby pożyczali jej pieniądze i oddaje je z powrotem pożyczając od innego znajomego, więc jest to proces bez końca.</p> <p>Ma przyjaciół, ma również małą rodzinę i sąsiadów, więc nie ma poczucia bycia samotną, tym bardziej, że cały czas jest zajęta chorą matką i innymi problemami rodzinnymi.</p> <p>Malle czuje się dyskryminowana ze względu na to, że jest stara i że jest kobietą. Wielu pracodawców odmówiło jej z tego powodu pracy. Nawet jeśli jest to zakazane, firmy znajdują drogę by móc jej odmówić. Zgłosiła się kiedyś na recepcjonistkę w małym hotelu, ale menedżer powiedział jej, że pracują tu tylko młode kobiety na recepcji, a ona nie będzie czuć się z nimi komfortowo. Większość firm nie odpowiedziała na jej e-maile kiedy wysłała CV. Malle szuka jakiegokolwiek pracy, ale wolałaby być księgową.</p>
<i>Krótki opis stadium przypadku</i>
Opisz sytuację w jakiej znajduje się osoba (lub osoby). Z czym ma do czynienia w tej chwili? Co się dzieje i co się stało? Jak radzi sobie w tej chwili?
<p>Malle odwiedziła instytucję zajmującą się pomocą społeczną w ciągu ostatnich 6 miesięcy i otrzymała 64 EUR miesięcznie wsparcia finansowego, ponieważ była tzw. FIE (osobą fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą, przedsiębiorcą). Zapłaciła dość dużo podatków przez wiele lat, a kiedy straciła pracę, rząd dał jej bardzo małą zapomogę pieniężną. Niestety, przez to nie ufa systemowi ubezpieczeń społecznych. Zawiesiła działalność gospodarczą natychmiast, ponieważ taka osoba musi dokonać przedpłaty podatku co 3 miesiące, a teraz, kiedy nie ma pracy, nie można poradzić sobie z takim wydatkiem. Gdy zaczęła działać jako przedsiębiorca w 2007 roku płaciła podatki tylko raz w roku i później, kiedy wiedziała, jaki całkowity dochód osiąga za poprzedni rok.</p> <p>Jej córka ma małą pensję (320 EUR), a matka ma niewielką emeryturę (365 EUR), więc</p>

starają się radzić sobie mając do dyspozycji taką kwotę pieniędzy. Ale ten dochód nie jest wystarczający do zaspokojenia bieżących potrzeb (średnia płaca w Estonii wynosi więcej niż 1000,00 EUR miesięcznie).

Ryzyko

Podaj krótką listę zagrożeń dla tej osoby (osób), które mogą sprawić, że osoba ta wejdzie w stan ubóstwa lub wykluczenia społecznego. Które z nich dotyczą osoby w tej chwili? Co w ofercie dla takich osób mają instytucje pomocowe? Jakie są problemy, z którymi ta osoba musi się zmagać (podać na podstawie wywiadu, który został przeprowadzony)?

Główne zagrożenia: brak pracy, wiek, płeć, brak wystarczających środków, brak zabezpieczenia finansowego, brak perspektyw na poprawę sytuacji.

Malle uważa, że głównym problemem jest jej wiek. Ma szansę na emeryturę w ciągu 3 lat, ale wcześniej potrzebuje pracy. Edukacja jest ważna, ale ważniejsze jest to, aby ludziom którzy mogą pracować pomóc w znalezieniu tej pracy. Jest wielu ludzi w Estonii, z dobrym wykształceniem i nikt nie jest zainteresowany, aby zaoferować im miejsce pracy.

Malle nie kontaktuje się z instytucjami publicznymi ponieważ uważa, że system ubezpieczeń społecznych jest tylko dla tych, którzy niedawno stracili pracę.

Malle nie chce rozpoczynać własnej działalności i uruchamiać własnej firmy ponieważ wie, jak jest trudno. Trudno jest też znaleźć kredyty i wyprodukować coś, ale o wiele trudniej jest znaleźć na to wszystko rynek zbytu.

Studium przypadku – Hiszpania

Kraj (region)
Madryt, Hiszpania
Osoby uczestniczące
Podaj krótki opis osoby, sytuacji jej gospodarstwa domowego i rodziny (lub innych grup, których członkowie mogą być zainteresowani projektem – ludzi zagrożonych). Opis musi dać całościową informację w temacie analizowanego przypadku.
María Dolores, 41-letnia kobieta, matka samotnie wychowująca syna (5 lat), niepełnosprawna w stopniu znaczącym (46%), bez żadnego znaczącego doświadczenia zawodowego, pracowała tylko jako sprzedawczyni i sprzątaczką (domów). Obydwoje z synem mieszkają w domu jej ojca, który zmarł przed 5 laty.
Krótki opis stadium przypadku
Opisz sytuację w jakiej znajduje się osoba (lub osoby). Z czym ma do czynienia w tej chwili? Co się dzieje i co się stało? Jak radzi sobie w tej chwili?
Ma duże problemy by znaleźć zatrudnienie z racji swojej niepełnosprawności (46%) oraz ze względu na brak odpowiedniego wykształcenia. Musi opiekować się samodzielnie synem, nie ma dobrych relacji z żadnym członkiem swojej rodziny odkąd zmarł jej ojciec 5 lat temu. Jedyną dobrą rzeczą jest to, że nie musi płacić czynszu i innych opłat od kiedy jej dom został w całości spłacony. Niestety, nie ma pieniędzy by opłacić synowi przedszkole. Otrzymuje aktualnie zasiłek socjalny z instytucji publicznej na swoją niepełnosprawność (ok 400 EUR), jednak te pieniądze nie wystarczają na opłacenie wszystkich wydatków i rachunków. Ostatnio miała problem z instytucjami pomocy społecznej. Poprosiła o dotację na przedszkole dla syna i wnioski w tej sprawie został zaakceptowany. Kilka miesięcy po tym, powiedziano jej że z powodu obniżki kosztów odbiera się jej zasiłek i nie będzie go więcej otrzymywać. W takiej sytuacji musi płacić za przedszkole z własnych pieniędzy (około 60 EUR miesięcznie), a nie dysponuje taką kwotą. Uważa, że instytucje pomocy społecznej nie pracują właściwie i że ich praca nie jest wystarczająca. Myśli również, że cudzoziemcy mają więcej praw niż Hiszpanie w tym względzie, gdyż instytucje dają im pieniądze i zawsze pomagają. W jej domu brakuje pieniędzy każdego miesiąca, a tych ze świadczeń socjalnych nie wystarcza. Ma wiele długów nabytych w wyniku poprzednich doświadczeń życiowych. Pomogła swojemu byłemu mężowi (ojcu jej dziecka) zaciągnąć kredyt, jednak mężczyzna uciekł i zostawił ją z długami w kwocie prawie 2000 EUR (spłaca zadłużenie w wysokości 100 EUR miesięcznie do banku kiedy tylko może). Jest w sytuacji bez wyjścia, która powtarza się w kółko: bez pieniędzy, bez pracy i bez wykształcenia... Czuje, że nie może wyjść z tej sytuacji. Czuje się dyskryminowana z powodu swojej niepełnosprawności i swojej sytuacji finansowej.
Ryzyko
Podaj krótką listę zagrożeń dla tej osoby (osób), które mogą sprawić, że osoba ta wejdzie

w stan ubóstwa lub wykluczenia społecznego. Które z nich dotyczą osoby w tej chwili? Co w ofercie dla takich osób mają instytucje pomocowe? Jakie są problemy, z którymi ta osoba musi się zmagać (podać na podstawie wywiadu, który został przeprowadzony)?

- niepełnosprawność (46%)
- brak odpowiedniego wykształcenia
- brak doświadczenia w pracy
- brak pracy
- długi (ze względu na długi jej byłego męża, które musi spłacać do banku w wysokości około 100 EUR na miesiąc)
- samotna matka z synem (5 lat)
- nie ma dobrych relacji z żadnym z członków swojej rodziny
- nie można zapłacić za przedszkole dla syna (60 EUR miesięcznie)
- instytucje pomocy społecznej nie pomagają jej wystarczająco dobrze
- nie ma wystarczająco dużo pieniędzy, aby rozpocząć własną działalność gospodarczą, oraz podnieść poziom wykształcenia, aby móc to zrobić
- nie ufa publicznym instytucjom pomocy społecznej
- czuje się wyobcowana i wykluczona społecznie

Studium przypadku – Włochy

<i>Kraj (region)</i>
Kraj: Włochy (59.797.000 mieszkańców) Region: Piemont (4.424.000 mieszkańców) Miasto: Turyn (2.284.000 mieszkańców)
<i>Osoby uczestniczące</i>
Podaj krótki opis osoby, sytuacji jej gospodarstwa domowego i rodziny (lub innych grup, których członkowie mogą być zainteresowani projektem – ludzi zagrożonych). Opis musi dać całościową informację w temacie analizowanego przypadku.
Chantal ma 23 lata, pochodzi z Kongo i mieszka we Włoszech od 10 lat. Ma 4-letnie dziecko i mieszka sama. Nie ma żadnych kontaktów ze swoją rodziną ani też z ojcem dziecka. Chantal ma formalne wykształcenie zdobyte w Kongo, ale nie jest ono uznawane we Włoszech. Kształciła się w liceum, a obecnie studiuje komunikację międzykulturową na Uniwersytecie w Turynie. Wierzy, że życie w ubóstwie, bez żadnej motywacji kulturowej i bez możliwości zmiany, jest pewnym rodzajem śmierci. „Ubóstwo jest wtedy, gdy nie ma żadnej możliwości. Ubóstwo to stan umysłu.” - powiedziała. „Jeśli jest się w smutnym i zubożałym środowisku, jest bardziej prawdopodobne że wejdzie się w biedę. To jest jak błędne koło.” Z tego powodu chce studiować w takim zakresie, który pozwoli jej mieć więcej możliwości na pracę i usamodzielnienie się i który da jej synowi lepszą przyszłość. Jej głównym zmartwieniem jest troska o jej dziecko ponieważ chce zapewnić mu wysoki poziom edukacji i lepszego życia niż miała ona sama. Chantal nie mówi dobrze po angielsku.
<i>Krótki opis stadium przypadku</i>
Opisz sytuację w jakiej znajduje się osoba (lub osoby). Z czym ma do czynienia w tej chwili? Co się dzieje i co się stało? Jak radzi sobie w tej chwili?
Chantal mieszka w mieszkaniu należącym do Cottolengo (organizacji zajmującej się dostarczaniem miejsc w lokalach socjalnych), ma dotowany wynajem, ale dzieli tę przestrzeń z innymi ubogimi ludźmi. Gdy była w Kongo pracowała w sklepie jak sprzedawca i pokochała nawiązywanie relacji z innymi ludźmi. Obecnie pracuje jako pomocnik w firmie czyszczącej przez 20 godzin w tygodniu zarabiając 500 EUR miesięcznie. Zdaje sobie sprawę z tego, że trudno jest jej cokolwiek zmienić by znaleźć inną pracę ze względu na kryzys, tym bardziej, że priorytetem dla niej teraz jest dziecko i jego rozwój. Podkreśliła, jak często bycie samotną matką z małym synkiem jest przyczyną dyskryminacji. Podczas pewnej rozmowy kwalifikacyjnej, została odrzucona z bardzo smutnego faktu: „matka nie jest w pełni dostępna, gdyż jest zależna od zdrowia dziecka co powoduje trudności w nieoczekiwanych sytuacjach”. Nie traci jednak wiary w przyszłość i możliwość zmiany swojej sytuacji. Na szczęście otrzymała pomoc zorganizowaną przez wolontariuszy ze stowarzyszenia, którzy opiekują się jej dzieckiem, podczas gdy ona pracuje lub studiuje. Dziecko dorastało z wolontariuszkami i żyło się z nimi na tyle, że traktuje je jak rodzinę (ciocie). Organizacja ta dobrowolnie również oferuje jej pomoc w opłacie czynszu i podstawowych wydatkach. Chantal nie ma długów, ale też nie ma żadnych oszczędności. Czasami, jeśli musi zrobić zakupy dla dziecka, prosi o pożyczkę pieniędzy w stowarzyszeniu, robi to jednak tylko wtedy, gdy nie może pokryć całości kosztów utrzymania i wykorzystać pieniądze, jakie ma

przeznaczone na rachunki.

Ryzyko

Podaj krótką listę zagrożeń dla tej osoby (osób), które mogą sprawić, że osoba ta wejdzie w stan ubóstwa lub wykluczenia społecznego. Które z nich dotyczą osoby w tej chwili? Co w ofercie dla takich osób mają instytucje pomocowe? Jakie są problemy, z którymi ta osoba musi się zmagać (podać na podstawie wywiadu, który został przeprowadzony)?

Główne ryzyko:

- brak innej pracy,
- brak wyższego wykształcenia,
- brak wystarczających zasobów, umiejętności
- brak poczucia bezpieczeństwa finansowego,
- brak poczucia stabilizacji,
- brak perspektyw na poprawę swojej sytuacji życiowej,
- ryzyko nie bycia w stanie wspierać i dbać o rozwój swojego jedyne dziecko,
- brak rodziny i kręgu przyjaciół,

Prawdopodobnie ukrywa ona część swojej przeszłości, zaś ryzykowne w tym przypadku może być każde nieoczekiwane zdarzenie.

Studium przypadku – Holandia

<i>Kraj (region)</i>
Holandia, 17 mln mieszkańców Miasto: prawie 80.000 mieszkańców
<i>Osoby uczestniczące</i>
Podaj krótki opis osoby, sytuacji jej gospodarstwa domowego i rodziny (lub innych grup, których członkowie mogą być zainteresowani projektem – ludzi zagrożonych). Opis musi dać całościową informację w temacie analizowanego przypadku.
<p>Kobieta, lat 38. Ma trójkę dzieci w wieku: 16, 9 i 7 lat. Najstarsza jest córka, pozostali to chłopcy. Jest wdową od czterech lat. Posiadała wspólnotę małżeńską ze zmarłym mężem. Jej mąż wyjechał nagle za granicę sześć lat temu, bez składania żadnego wniosku o separację i zginął w wypadku cztery lata temu.</p> <p>Pracuje w niepełnym wymiarze godzin w służbie zdrowia, 2,5 dnia w tygodniu, łącząc to z prowadzeniem domu. Mieszka w małym domu. Rodzina zarządza budżetem domowym, mając na uwadze to, że posiada niewielkie oszczędności. Otrzymują rentę i inne zapomogi ze względu na niski dochód. Na dzieci, kobieta otrzymuje stały zasiłek.</p> <p>Ma przyjaciela z którym chciałaby zamieszkać razem. Mężczyzna ten pracuje w garażu na podstawie umów zlecenia (prace mechaniczne). Ma niewielkie pieniądze, a wspólne mieszkanie pozwoliłoby mu na zaoszczędzenie.</p> <p>Matka kobiety mieszka samotnie, jest częściowo niepełnosprawna i posiada niezbyt wysoko płatną pracę. Radzi sobie dobrze, ale oszczędzanie jest dla niej utrudnione w tym przypadku, stąd też nie może pomóc córce poprzez wsparcie finansowe.</p>
<i>Krótki opis stadium przypadku</i>
Opisz sytuację w jakiej znajduje się osoba (lub osoby). Z czym ma do czynienia w tej chwili? Co się dzieje i co się stało? Jak radzi sobie w tej chwili?
<p>Po śmierci męża, okazało się, że zadłużył się bardzo prowadząc spekulacje finansowe w przedsiębiorstwach. Obecnie kobieta jest wezwana do zwrotu tych należności. Jest również zarejestrowana w tzw. „Krajowym Rejestrze dla Kredytobiorców” (BKR), ale wyjątkowo nie ma ona możliwości wnioskowania o przeprowadzenie inspekcji z BKR celem dowiedzenia się więcej o swojej sytuacji i o tym, jak to wszystko jest uregulowane. Na tej podstawie nie może też zamknąć kredytów. Walczy o swoje prawa, aby dowiedzieć się więcej o zapisach w tym rejestrze, korzystając z usług ekspertów, które jednak kosztują. Niestety, wszystkie te działania nie przynoszą spodziewanych efektów. Kobieta boi się, że będzie musiała spłacić wszystko a nie jest w stanie zaciągnąć pożyczki długoterminowej (np. kredytu hipotecznego pod zastaw domu ze względu na wpis do ww. rejestru), nawet gdyby mogła finansowo sprostać wymaganiom kredytowym.</p> <p>Jej sytuacja życiowa wymaga by zaciągnęła kredyty na okazjonalne zakupy. Przykładem tego jest choćby pralka, która się jej zepsuła. Teraz kobieta korzysta z pralki sąsiada mając nadzieję, że jej przyjaciel naprawi jej własną.</p> <p>Dzieci stają się coraz większe i potrzebują więcej rzeczy do szkoły. Znosi się, że kobieta będzie musiała korzystać z pomocy organizacji charytatywnych by dostać ubrania czy</p>

zabawki, bo w budżecie domowym nie ma na to pieniędzy. Jej matka daje dzieciom coś od czasu do czasu, ale powoduje to niekiedy problemy w relacjach między nimi.

Sytuacja tej kobiety przedstawia się tak, że od strony fizycznej potrzeby są zaspakajane, jednak jej psychiczna kondycja nie jest dobra. Kobieta chciałaby zająć się tylko dziećmi, ale wówczas koszty byłyby wyższe niż osiągnięte przez nią dochody, zaś wzięcie dodatkowej pracy nie jest możliwe. Kobieta i jej przyjaciel planują przeprowadzić się i zamieszkać razem, ale kobieta ma świadomość że taka decyzja wpłynęłaby na różnego rodzaju zasiłki jakie otrzymuje, a dzięki którym utrzymuje się choć – z drugiej strony – mogłaby wydawać mniej. Jak kształtowałaby się jej sytuacja po takiej decyzji, tego jednak nie jest się w stanie dowiedzieć.

Ryzyko

Podaj krótką listę zagrożeń dla tej osoby (osób), które mogą sprawić, że osoba ta wejdzie w stan ubóstwa lub wykluczenia społecznego. Które z nich dotyczą osoby w tej chwili? Co w ofercie dla takich osób mają instytucje pomocowe? Jakie są problemy, z którymi ta osoba musi się zmagać (podać na podstawie wywiadu, który został przeprowadzony)?

Główne ryzyko polega na możliwości wejścia w stan ubóstwa w krótkim czasie z czym wiążą się prawdziwe problemy:

- cięcia w budżecie sektora opieki zdrowotnej, skutkujące możliwością straty pracy przez kobietę i życiem tylko z zasiłków społecznych,
- możliwość, że jeśli kobieta i jej przyjaciel zamieszkają razem, skończy się możliwość pobierania niektórych zasiłków, korzyści z tym związane znikną lub będą niższe,
- możliwość utraty pracy przez matkę kobiety w 100%, co spowoduje, że kobieta nie będzie mogła oczekiwać więcej wsparcia od niej, nawet jeśli sama zaoferowałaby pomoc matce w takiej sytuacji,
- m.in. pralka i kuchenka posiadane przez kobietę są bardzo stare i trzeba je wymienić, jednak kobieta nie ma na to pieniędzy; nie może pożyczyć pieniędzy ze względu na wpis do krajowego rejestru kredytobiorców,
- jeśli jej najstarsze dziecko chciałoby rozpocząć studia, za rok lub dwa, koszt tego będzie zbyt wysoki; kobieta nie wie nawet gdzie mogłaby dostać pieniądze na ten cel.

Ze względu na brak jasności co do pożyczki i długów zmarłego męża, istnieje duże prawdopodobieństwo, że będzie to zbyt wielką presją psychiczną dla kobiety. Ona sama wyznaje, że nie poradzi sobie z tym już dłużej, gdyby sprawa miała trwać jeszcze rok lub dłużej.

Studium przypadku – Polska

<i>Kraj (region)</i>
Polska, miasto liczące od 100 tys. do 500 tys. mieszkańców
<i>Osoby uczestniczące</i>
Podaj krótki opis osoby, sytuacji jej gospodarstwa domowego i rodziny (lub innych grup, których członkowie mogą być zainteresowani projektem – ludzi zagrożonych). Opis musi dać całościową informację w temacie analizowanego przypadku.
Pani Elwira, ma 38 lat, samotnie wychowuje 10-letniego syna, posiada wykształcenie podstawowe (ma ukończony jedynie kurs kucharza oraz kurs komputerowy), jest bezrobotna od około 10 lat. Utrzymuje się dzięki pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, sporadycznej pracy dorywczej i pomocy dziadków syna. Ma dwie siostry, obecnie mieszka z młodszą z siostr, która choruje na miażdżycę żył. Jak przyznała, w domu zawsze brakowało pieniędzy, matka jako jedyna pracowała, natomiast ojciec nadużywał alkoholu (alkoholik). W końcu rodzice się rozwiedli. Niestety 5 lat temu mama Pani Elwiry zachorowała na raka i zmarła, w tym czasie Pani Elwira musiała opiekować się obłożnie chorą babcią. Jakby tego było mało, ojciec który bardzo jej pomógł podczas choroby matki także zachorował na raka. Dlatego Pani Elwira poczuła się w obowiązku pomagać i wspierać go, jeździ z nim na chemioterapię i na wizyty lekarskie. Ojciec nie pracuje, korzysta z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i wsparcia finansowego niepełnosprawnej matki, z którą mieszka. Na ile mogą pomagać jej dziadkowie syna i okazjonalnie ojciec dziecka. Pani Elwira poszukuje pracy jako pomoc kuchenna lub opiekunka osób starszych. Jej sytuacja społeczna i materialna pogarsza się coraz bardziej.
<i>Krótki opis stadium przypadku</i>
Opisz sytuację w jakiej znajduje się osoba (lub osoby). Z czym ma do czynienia w tej chwili? Co się dzieje i co się stało? Jak radzi sobie w tej chwili?
Pani Elwira korzysta cały czas z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, pobierając zasiłek okresowy oraz zasiłek rodzinny. Jak przyznała jej mieszkanie jest zadłużone na 7000 zł (ok 1750 EUR) i nie posiada żadnych oszczędności. W wieku 17 lat wyjechała z kraju i pracowała jako opiekunka osób starszych i chorych we Włoszech, jednak gdy na stałe powróciła do kraju nie znalazła pracy. Obecnie dorabia sporadycznie przy opiece nad starszymi ludźmi. W tym momencie nie stać jej na zaspokojenie podstawowych potrzeb jej rodziny, takich jak żywność, środki czystości, opłaty za mieszkanie czy rachunki. Pani Elwira czuje się wykluczona społecznie, brak jej stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa. Brak jej po prostu perspektyw na przyszłość. Co gorsza, doszło już do tego że wyprzedaje swoje najwartościowsze rzeczy, ogranicza bieżące potrzeby, zadłuża się, korzysta z pomocy krewnych, znajomych i instytucji pomocowych, jednak jest to wciąż niewystarczające. Dodatkowo, cały czas opiekuje się chorym ojcem i siostrą. Jest młoda, chce pracować jednak trudno jej znaleźć pracę, którą mogłaby pogodzić z opieką nad małoletnim synem. Główne źródło utrzymania Pani Elwiry to zasiłki z pomocy społecznej oraz dary, alimenty, natomiast praca najemna jest tylko dodatkowym źródłem jej dochodów. Łączny dochód netto za poprzedni miesiąc wyniósł 456 zł (ok 114 EUR). Pani Elwira źle ocenia sytuację materialną swojego gospodarstwa domowego, jak przyznała od poprzedniego roku bardzo się pogorszyła, powodem tego jest brak pracy. Stałe dochody nie wystarczają jej na

zaspakajanie bieżących potrzeb, nie stać jej na wypoczynek, wizytę u lekarza specjalisty, nie mówiąc już o posiadaniu samochodu.

Ryzyko

Podaj krótką listę zagrożeń dla tej osoby (osób), które mogą sprawić, że osoba ta wejdzie w stan ubóstwa lub wykluczenia społecznego. Które z nich dotyczą osoby w tej chwili? Co w ofercie dla takich osób mają instytucje pomocowe? Jakie są problemy, z którymi ta osoba musi się zmagać (podać na podstawie wywiadu, który został przeprowadzony)?

Główne zagrożenia: brak pracy, brak wykształcenia i kwalifikacji, brak doświadczenia zawodowego, brak wystarczających środków do życia, brak poczucia bezpieczeństwa finansowego, choroba i zagrożenie chorobą, brak stabilizacji, brak perspektyw na polepszenie swojej sytuacji, zagrożenie niewydolnością opiekuńczo-wychowawczą.

Pani Elwira zмага się z licznymi przypadkami chorób i śmierci najbliższych w swojej rodzinie, a także na co dzień boryka się ze skrajnym ubóstwem. Ma poczucie, że życie wymyka jej się spod kontroli i każdego ranka zastanawia się skąd wziąć pieniądze na jedzenie dla swojej rodziny. Jej sytuacja to błędne koło z którego nie widzi wyjścia. Swoją jedyną szansę upatruje w pracy, dzięki niej mogłaby zmienić swoją tragiczną sytuację. Nie ma odwagi na podjęcie własnej działalności, bo boi się, że nie dałaby sobie rady, tym bardziej, że nie dysponuje żadnymi pieniędzmi, które mogłaby zainwestować.

Studium przypadku – Rumunia

Kraj (region)
Rumunia, miasto liczące od 100 tys. do 500 tys. mieszkańców
Osoby uczestniczące
<p>Podaj krótki opis osoby, sytuacji jej gospodarstwa domowego i rodziny (lub innych grup, których członkowie mogą być zainteresowani projektem – ludzi zagrożonych). Opis musi dać całościową informację w temacie analizowanego przypadku.</p>
<p>Madelaine ma 22 lata, jest sama i nie ma żadnych żyjących krewnych w kraju, o których wiedziałaby, że żyją. Urodziła się w rodzinie, która miała 5 lub 6 dzieci (sama nie jest pewna, ile było rodzeństwa), w małej miejscowości. Tak naprawdę nie pamięta czy też nie chce mówić o swoich rodzicach. Gdy miała sześć lat, jej babcia, która opiekowała się nią do tej pory, oddała ją do ośrodka pomocy społecznej, bo nie mogła dłużej sprawować nad nią opieki. Madelaine dano do rodziny zastępczej: mąż i żona wraz z dorastającym własnym dzieckiem wzięli pod opiekę Madelaine i 5 innych dzieci mniej więcej w jej wieku. Poszła do szkoły podstawowej w większym mieście, a po jej ukończeniu (po 8 latach), wdrożono ją w system edukacji zawodowej, gdzie przeszkolona została na krawcową. Nie lubiła tego, ale uznaje, że było to w porządku. Kiedy ukończyła 18 lat, prywatna fundacja mająca misję wspierania młodzieży - która jednak nie jest uprawniona do świadczenia opieki i działa w zasadzie na rzecz bezdomnych i żyjących na własną rękę – zaoferowała jej pomoc. Madelaine została zabrana do Cluj, gdzie fundacja znalazła jej pracę jako pomoc sprzątaczk i dwupokojowe mieszkanie, które dzieli razem z trzema innymi młodymi kobietami będącymi mniej więcej w jej wieku. Madelaine pomaga sprzątaczkom w szkole średniej, a dwa razy w tygodniu chodzi do inspektoratu szkolnego, gdzie też wykonuje to samo zadanie. Madelaine została przyjęta i ma wypłacaną pensję ze środków własnych szkoły, zaś szkoła jest na tyle duża, że pojedyncza sprzątaczk nie może sobie poradzić z tym zadaniem bez pomocy, dodatkowo szkoła może też pokryć te koszty z pieniędzy publicznych. Madelaine pracuje 6 godzin dziennie (niepełny etat).</p> <p>Madelaine wie, że jej bracia są za granicą, jednak nie ma informacji o ich dokładnym miejscu pobytu, nie jest też ciekawa tego na tyle by się tego dowiedzieć. Zostaje w okazjonalnym kontakcie telefonicznym ze swoimi przybranymi rodzicami, ale nie odwiedzają siebie nawzajem.</p> <p>Madelaine jest dość „ostrą” młodą damą. Jest bardzo towarzyska i „dotrzymuje życiu kroku”. Nie ma jasnych planów na przyszłość, ale chciałaby przeznaczyć choć jeden dzień na swoje sprawy prywatne i pobycie sama ze sobą. Nie jest zbyt pewna, co lubi robić, ale kiedy zapoznała się z obsługą komputera, wydał się jej ciekawy, zaś ona sama zainteresowała się dalszą nauką jak go używać. Udowodniła, że jest zdolna do długotrwałego wysiłku, kiedy zaobserwowano, że podczas nauki obsługi laptopa samodzielnie korzystała z <i>touchpada</i>, i używając komendy „kopiuj-wklej” wycięła z internetowego opowiadania w języku angielskim fragment, który następnie przetłumaczyła na język rumuński używając aplikacji tłumacza w przeglądarce Google, tak aby mogła go zrozumieć. Jej umiejętności czytania i pisania są tylko na nieco wyższym poziomie niż podstawowy. Czyta na głos z trudem, na niskim poziomie - ma ograniczoną wiedzę na temat tego co czyta, ale jest skłonna tę wiedzę poszerzyć. Jest gotowa do eksperymentowania z podejmowanymi działaniami i chętnie przyjmuje zaproszenia do zaangażowania się w działalność społeczną.</p>

Krótki opis stadium przypadku

Opisz sytuację w jakiej znajduje się osoba (lub osoby). Z czym ma do czynienia w tej chwili? Co się dzieje i co się stało? Jak radzi sobie w tej chwili?

Madeline jest w zasadzie samowystarczalna, zarabiając nieco poniżej 150 EUR na miesiąc, które fundacja płaci jej. W rzeczywistości fundacja zatrudnia ją na podstawie umowy ze szkołą. Madeline nie ma żadnych długów ani też oszczędności. Żyje bardzo skromnie od jednej wypłaty do drugiej. Tym, co najbardziej ją martwi jest to, że choć jej życie wydaje się dobre obecnie, ona sama nie ma żadnych perspektyw. Jest bardzo wrażliwa i zależna od trzech innych osób, dzięki którym jest w stanie opłacić czynsz. Jest mało prawdopodobne by była w stanie zaoszczędzić jakiegokolwiek pieniądze, zaś z jej kwalifikacjami (i brakiem doświadczenia w zawodzie szwaczki oraz z brakiem zainteresowania taką pracą) nie jest w stanie znaleźć pracy w wyuczonym zawodzie, ani także zarobić cokolwiek więcej.

Sama nie posiada praktycznie żadnych rzeczy (poza używanymi ubraniami oraz drobnymi rzeczami); żywi się skromnie i bardzo cieszy się kiedy może otrzymać jedzenie. Trzecią część swoich skromnych dochodów przeznaczają na opłacenie czynszu i mediów. W mieszkaniu w którym mieszka jest telewizor, jednak nie ma komputera. Nie ma też dostępu do komputera i okazji do tego by uczyć się dalej jego obsługi. Nie jest świadoma możliwości korzystania z nauki.

Jest pod czujną opieką fundacji, która pomogła znaleźć jej mieszkanie i która ją zatrudniła, co powoduje, że gdyby chciała wyjechać z miasta musiałaby przekazać informacje gdzie dokładnie jedzie (ze względów bezpieczeństwa). W sezonie świątecznym – z okazji Bożego Narodzenia czy Wielkiej Nocy – dostaje paczki żywnościowe z fundacji. Dodatkowo, jest osoba lub rodzina, które zapraszają ją na weekend by spędziła z nimi nieco czasu.

Bardzo lubi pracę w szkole ponieważ spotyka tam mądrych i uprzejmych ludzi, których towarzystwo lubi.

Ryzyko

Podaj krótką listę zagrożeń dla tej osoby (osób), które mogą sprawić, że osoba ta wejdzie w stan ubóstwa lub wykluczenia społecznego. Które z nich dotyczą osoby w tej chwili? Co w ofercie dla takich osób mają instytucje pomocowe? Jakie są problemy, z którymi ta osoba musi się zmagać (podać na podstawie wywiadu, który został przeprowadzony)?

Główne zagrożenia: brak wykształcenia, brak umiejętności, brak doświadczenia zawodowego poza niewykwalifikowaną pracą sprzątaczką, brak środków, brak poczucia bezpieczeństwa finansowego, brak perspektyw na poprawę swojej sytuacji, brak samodzielności, duża wrażliwość (opowiadała, że jadąc pociągiem została zaatakowana przez pijanego mężczyznę i szczęśliwie uratował ją w ostatniej chwili konduktor).

Na poprawę jej sytuacji wpłynęłaby dalsza nauka; posiadane przez nią kwalifikacje są raczej „na papierze”; nauka szkolna, którą zrealizowała dała jej tylko „papierowe” kwalifikacje i żadnych praktycznych. Madeline nie może rozpocząć prowadzenia własnej działalności gospodarczej, bo nie ma pieniędzy, żeby mogła w to inwestować, ani też umiejętności w tym zakresie. Musiałaby otrzymać wysoce spersonalizowane wsparcie edukacyjne, które powinno być w jej przekonaniu darmowe (nie stać ją bowiem na zapłacenie za to).

Erasmus +

TAP – Together Against Poverty **TAP – Razem przeciw ubóstwu**

Projekt sfinansowany z funduszy Komisji Europejskiej w ramach programu Erasmus+. Ten projekt został zrealizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt odzwierciedla jedynie stanowisko ich autora i Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość merytoryczną.
2014-1-PL01-KA204-003326

Mitra

